

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 sierpnia 2008 r.
skargi M. B.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu
Rejonowego w Ł. z dnia 4 lipca 2007 r., sygn. akt I Ns (...)

wydanego w sprawie z wniosku M. B.

przy uczestnictwie E. B. i A. D.

o stwierdzenie nabycia spadku po B. D. i J. D.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

M. B. zaskarżył prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego z 4 lipca 2007 r. wydane w sprawie I Ns (...), w zakresie dotyczącym ustalenia udziałów J. D. (męża spadkodawczyni) i D. B. (córkę spadkodawczyni) w spadku po B. D. zmarłej 27 grudnia 1960 r., żądając stwierdzenia, że jest ono niezgodne z prawem - art. LI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny i art. 22 dekretu z dnia 8 października 1946 r. Prawo spadkowe.

W uzasadnieniu skarżący wywodził, że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, ponieważ prawomocne orzeczenie narusza przysługujące spadkobiercom D. B. (w tym wnioskodawcy) konstytucyjnie chronione prawa własności i dziedziczenia.

Okoliczności uzasadniające skargę są bezsporne, a błąd w określeniu udziałów w spadku po B. D. oczywisty. Trafne są twierdzenia skarżącego, że porządek dziedziczenia ustawowego w spadku otwartym pod rządem Prawa spadkowego określa art. 22 tego prawa postanawiający, że pozostały przy życiu małżonek dziedziczy z ustawy, w zbiegu ze zstępnymi małżonka zmarłego - jedną czwartą część spadku.

W konsekwencji spadkobrania po J. D. i jego córce D. B., skarżącemu zgodnie z treścią postanowień przypada po B. D. 1/16 część spadku mniej niż wynikałoby z ustawy.

Powszechnie wiadomo, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia pełni funkcje prejudycjalne umożliwiając dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń o naprawienia szkody wyrządzonej m.in. przez wydanie prawomocnego orzeczenia sądowego (art. 417¹ § 2 k.c. oraz art. 424¹ § 1 k.p.c.). W przepisie postępowania zwraca uwagę zastrzeżenie o pierwotnym braku możliwości zmiany orzeczenia wyrządzającego szkodę. Wynika stąd wniosek o obowiązku strony wykorzystania legalnych możliwości (środków odwoławczych i zaskarżenia) w celu zapobieżenia szkodzie i w tym świetle wykladać należy art. 424¹ § 2 k.p.c. dopuszczający wyjątkowo skargę na prawomocne orzeczenie mimo niewykorzystania środków odwoławczych.

Konstrukcja rozpoznawanej skargi wskazuje na utożsamianie przesłanek uznania wypadku za wyjątkowy ze względu na naruszenie konstytucyjnie chronionych praw własności i dziedziczenia. Zapatrywanie takie byłoby nieusprawiedliwione. Rodzaj naruszonych praw lub wolności stanowi dodatkową przesłankę obok wyjątkowości wypadku usprawiedliwiającej niewykorzystanie środków pozostawionych dyspozycji strony procesu lub uczestnika postępowania. W klauzuli generalnej „wyjątkowych wypadków” ustawodawca przyznał Sądowi Najwyższemu możliwość otwarcia poszkodowanemu drogi do naprawienia szkody, w wypadkach, których nie sposób przewidzieć i ująć w formułę przepisu, a ze względów aksjologicznych nie można pominąć.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności takie nie występują. Wnioskodawca w postępowaniu sygn. I Ns (...) reprezentowany był przez kwalifikowanego pełnomocnika. Nie umniejszając roli błędu prawnego Sądu orzekającego należy zauważyć, że we wniosku nie określono udziałów przypadających spadkobiercom B. D. ani podstawy prawnej dziedziczenia. Natomiast wnioskodawca po wydaniu wadliwego postanowienia nie zażądał doręczenia postanowienia z uzasadnieniem i nie wniósł w terminie apelacji.

Błędne określenie udziałów nie wyłącza skarżącego od dziedziczenia a jedynie zmniejsza o kilka procent wielkość jego udziału, nie można zatem dopatrzeć się naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego.

Przyjęcie w takich okolicznościach roszczenia odszkodowawczego w stosunku do Skarbu Państwa zmieniałoby odpowiedzialność ukształtowaną w art. 417¹ § 2 k.c. z odszkodowawczej w gwarancyjną, w której strony nie musiałyby wykazywać odpowiedniej troski o wynik postępowania w swojej sprawie. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach rozpoznawanych na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia konsekwentnie wskazuje na szczególny charakter tej instytucji prawa cywilnego niedopuszczający rozszerzania roszczeń odszkodowawczych na szkody o znikomej wysokości (postanowienie z 27 sierpnia 2008 r. sygn. II CNP 43/08, niepubl.), wynikłe z niedbalstwa strony (postanowienie z 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, Biul. SN 2008/5/6), ścisłą wykładnie pojęcia wypadków wyjątkowych (postanowienie z 22 czerwca 2007 r., III CNP 37/07), zawinionego niewykorzystania przysługującego środka zaskarżenia (I BU 2/05, postanowienie z 2 marca 2006 r. niepubl.).

Kierując się tymi okolicznościami Sąd Najwyższy na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c. oddalił skargę, nie dopatrując się podstawy do stwierdzenia wyjątkowości wypadku objętego tą skargą.